(לט) שׁוְיֵשׁ מַתִּירִין לְרָחֵץ אַחַר תְּפִלַּת (מ) הַמִּנְחָה סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה. הַגָּה: וּלְדִידָן דְּנוֹהֲגִים (יג) [יג] אִסּוּר רְחִיצָה כָּל שְׁלֹשִׁים, (מא) אָסוּר לְרָחֵץ, (מב) *דְּהָא הֶרְגֵּל לֹא בְּטֵל מִמֶּנּוּ רַק גְּזֵרַת שְׁבָעָה. וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן כְּבוּס בְּמָקוֹם דְּנוֹהֲגִין אִסּוּר כְּבוּס כָּל שְׁלֹשִׁים: **יא** חראש הַשָּׁנָה וְיוֹם הַכִּפּוּרִים חֲשִׁיבִי כִּרְגָלִים לְבַטֵּל הָאֲבֵלוּת: **יב** אנָהַג שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי הַפֶּסַח, אוֹתָהּ שָׁעָה חֲשׁוּבָה כְּשִׁבְעָה, וּשְׁמוֹנָה יְמֵי הַפֶּסַח, הֲרֵי חֲמִשָּׁה עָשָׂר, וּמַשְׁלִים עֲלֵיהֶם (עוד) חֲמִשָּׁה עָשָׂר: **יג** בשָׁעָה אַחַת לִפְנֵי עֲצֶרֶת חֲשׁוּבָה כְּשִׁבְעָה, וַעֲצֶרֶת, כֵּיוָן שֶׁאִם לֹא הִקְרִיב קָרְבְּנוֹת עֲצֶרֶת בַּעֲצֶרֶת יֵשׁ לוֹ תַּשְׁלוּמִין כָּל שִׁבְעָה, חָשׁוּב כְּשִׁבְעָה, הֲרֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר, וּמַשְׁלִים עֲלֵיהֶם (עוד) שִׁשָּׁה עָשָׂר. וְיוֹם שֵׁנִי שֶׁל עֲצֶרֶת (מג) עוֹלֶה לְמִנְיַן הַשִּׁשָּׁה עָשָׂר: **יד** גשָׁעָה אַחַת לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, בְּטֵלָה מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁבְעָה מִפְּנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּגְזֵרַת שְׁלֹשִׁים מְבַטֵּל מִמֶּנּוּ יוֹם הַכִּפּוּרִים, דוּמְגַלַּחַ בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְהוּא הַדִּין לְקוֹבֵר מֵתוֹ בִּשְׁלֹשָׁה לְתַשְׁרֵי, (מד) שֶׁמְּגַלֵּחַ בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים: **טו** השָׁעָה אַחַת לִפְנֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, בְּטֵלָה מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁבְעָה מִפְּנֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּגְזֵרַת שְׁלֹשִׁים מְבַטֵּל מִמֶּנּוּ יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּמְגַלֵּחַ בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים: **טז** ישָׁעָה אַחַת לִפְנֵי הֶחָג, (מה) וּמְגַלֵּחַ בְּעֶרֶב הֶחָג: **טז** ישָׁעָה אַחַת לִפְנֵי הֶחָג וְהֶחָג, הֲרֵי אַרְבָּעָה עָשָׂר, (מו) וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת (יד) [יד] שִׁבְעָה, הֲרֵי עֶשְׂרִים וְאֶחָד יוֹם, (מז) וְיוֹם שֵׁנִי שֶׁל שְׁמִינִי עֲצֶרֶת, הֲרֵי עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם, וּמַשְׁלִים עֲלֵיהֶם שְׁמוֹנָה: **יז** (מח) זשָׁמַע שְׁמוּעָה קְרוֹבָה בְּשַׁבָּת אוֹ בָּרֶגֶל, וּלְמוֹצָאֵי שַׁבָּת וָרֶגֶל נַעֲשֵׂית רְחוֹקָה, (מט) דִּינוֹ כְּדִין שָׁמַע שְׁמוּעָה רְחוֹקָה (נ) אַחַר הַשַּׁבָּת וְהָרֶגֶל, חאֶלָּא שֶׁבַּשַּׁבָּת וּבָרֶגֶל נוֹהֵג דְּבָרִים שֶׁבְּצִנְעָה: **יח** טשָׁמַע (נא) שְׁמוּעָה רְחוֹקָה בְּשַׁבָּת אוֹ אֵינוֹ נוֹהֵג בָּהֶם אֶפִלּוּ דְּבָרִים שֶׁבְּצִנְעָה, אֶלָּא לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת אוֹ הָרֶגֶל נוֹהֵג שָׁעָה אַחַת וְדַיּוֹ: **יט** ישָׁמַע שְׁמוּעָה קְרוֹבָה (טו) בְּשַׁבָּת, שַׁבָּת עוֹלָה לְיוֹם אֶחָד, (נב) וּלְמָחָר קוֹרֵעַ, וְהָוֵי לֵיהּ יוֹם שִׁשִּׁי שְׁבִיעִי

ש הַגָּהוֹת מֵימוֹנִי (הל׳ אבל פ״י אות ה) בְּשֵׁם רַאֲבַי״ה וְרַבִּי יִצְחָק הַלֵּוִי. ת מִשְׁנָה שָׁם (ע״א) וּרְבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. א מֵימָרָא דְּרַב עֲנָנִי בַּר פָּשׁוּט שָׁם כ״ד (ע״ב). ב שָׁם וְרַאֲמַר רַב אֶלְעָזָר אָמַר רַב אוֹשַׁעְיָא. ג שָׁם מֵימְרָא דְּרַב פָּפָּא. ד רַמַּב״ן (תורת האדם ענין שבתות וימים טובים ד״ה ואחרים) וְכֵן כָּתַב הַשּׁוּר. ה שָׁם. ו מֵימְרָא דְּרַבִּינָא שָׁם. ז מֵימְרָא דְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר אַבִּין שָׁם (כ״ה). ח הָרֹא״ש שָׁם (סי׳ לא) בְּשֵׁם רַמַּב״ן, דְּכֵיוָן דְּאִפְּתִי שְׁמוּעָה קְרוֹבָה הָיָה חַיָּב לְקוֹבְרוֹ אֶת מֵתוֹ בְּרֶגֶל. ט גַּם זֶה מִדִּבְרֵי הָרֹא״ש (שם) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן. י טוּר בְּשֵׁם סְמַ״ק (מצוה צז).

## בְּאֵר הֵיטֵב

חֲמִישִׁי אוֹ שִׁשִּׁי, דְּאִי הֶרְגֵּל מְבַטֵּל גְּזֵרוֹת שִׁבְעָה וְאֵינוֹ מְבַטֵּל גְּזֵרוֹת שְׁלֹשִׁים:

(יג) **אסור וכו׳**. הֵינוּ מִדִּינָא, אֲבָל הַמִּנְהָג לְהָקֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַמַ״א בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט סְעִיף ה׳. שַׁ״ךְ (שם סק״ק טו) טַ״ז (שם סק״ח) וּבֵ״ח (שם ס״ח) וְהָאַחֲרוֹנִים.

וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו): **טז (יל) שִׁבְעָה.** דְּוַקָא בְּמֵת קָדֵם הֶרְגֵּל חִשְׁבִינַן שְׁמִינִי עֲצֶרֶת לְשִׁבְעָה, אֲבָל מֵת בְּרֶגֶל אוֹ בְּחֹל הַמּוֹעֵד, לָא חִשְׁבִינַן שְׁמִינִי עֲצֶרֶת רַק לְיוֹם אֶחָד. אַחֲרוֹנִים, וּדְלָא כְּרַשַׁ״ל (שו״ת סי׳ ה) וּמַשְׁאַת בִּנְיָמִין (סי׳ עא). וְעַיֵּן סָעִיף קָטָן ב׳. וְעַיֵּן מַהֲרִי״ט צָהֳלוֹן סִימָן ע״ח וּבְסֵפֶר בְּנֵי חַיָּיא חֵלֶק יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט וּבְתִשׁוּבַת נַחֲלַת שְׁבָעָה סִימָן י״ח: **יט (טו) בְּשַׁבָּת.** כָּתַב הַשַּׁ״ז (סק״ה) דְּבְמֵת בְּאֶחָד בְּשַׁבָּת וְהָוֵי יוֹם שְׁבִיעִי שֶׁלּוֹ בְּשַׁבָּת, דְּאֵין לִנְהֹג אִסּוּר בִּדְבָרִים שֶׁבְּצִנְעָה רַק בְּשַׁחֲרִית

## שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

י **(יג) אסור.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן לְקַמָּן סוֹף סִימָן תר״ו (ס״ד) וּבְמָגֵן אַבְרָהָם שָׁם (סק״י). וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת תְּשׁוּאוֹת חֵן סִימָן ל״א שֶׁתָּמַהּ עַל מַה שֶּׁכָּתַב הַשַּׁ״ךְ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שפ״א (סק״א) דְּטְבִילַת כָּל גּוּפוֹ בְּצוֹנֵן לֵיכָּא אִסּוּרָא תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים, עַיֵּן שָׁם, וְאַף שֶׁקָּצַת נִרְאֶה כֵּן מִפְּשִׁיטוּת לְשׁוֹן הָרַמַ״א, יֵשׁ לְדַחוֹת, וְכֵן נָהֲגוּ לְהָקֵל בְּטְבִילָה בְּצוֹנֵן כִּדְבְרֵי הַשַּׁ״ךְ: **טז (יד) שִׁבְעָה.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן בְּשׁוּ״ת בַּ״ח הַחֲדָשׁוֹת סִימָן י״א שֶׁמְּשִׁיג עַל מַהֲרַשַׁ״ל בָּזֶה, וְהָעֶלָה שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה אֶלָּא לְיוֹם אֶחָד. וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט סָעִיף ב׳ בְּטַ״ז (סק״ד) וְשַׁ״ךְ (סק״ז) שָׁם:

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּהָא אִפְּשָׁר לְרָחֵץ בַּלַּיְלָה בְּצוֹנֵן. וּבְחֹל הַמּוֹעֵד מַתִּיר אַף בְּחַמִּין, דְּהָא בָּטֵל מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁבְעָה: **(לט) וְיֵשׁ מַתִּירִין לְרָחֵץ וְכוּ׳.** דְּוָקָא לְרָחֵץ, (כט) אֲבָל שְׁאָרֵי דִּינֵי אֲבֵלוּת כְּגוֹן יְשִׁיבַת קַרְקַע וַחֲלִיצַת מְנָעָל, נוֹהֵג עַד שֶׁתַּחְשֹׁךְ [מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד)]: **(מ) הַמִּנְחָה.** מִשְׁמַע דְּצָרִיךְ שֶׁיִּתְפַּלֵּל מִנְחָה תְּחִלָּה, דְּאָז חָל עָלָיו קְדֻשַּׁת הֶרְגֵּל [מָגֵן אַבְרָהָם (שם)]. וְעַיֵּן בִּישׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק״ז) שֶׁכָּתַב דְּמִכָּל מָקוֹם בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל נוֹהֵג דִּינֵי אֲבֵלוּת, אֲבָל סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה שֶׁהוּא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאָפְשָׁר דְּאַף בִּזְמַן תּוֹסֶפֶת יוֹם טוֹב, אֵינוֹ נוֹהֵג. וְעַיֵּן בְּבֵ״ח סִימָן רס״א (ס״ב), כָּתַב דִּזְמַן קַבָּלַת שַׁבָּת חָל שְׁתֵּי שָׁעוֹת סָמוּךְ לָעֶרֶב: **(מא) אסור לְרָחֵץ וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה, וְכֵן בְּחֹל הַמּוֹעֵד אָסוּר לְרָחֵץ עַד תַּשְׁלוּם שְׁלֹשִׁים, דְּדִינוֹ כְּמוֹ תִּסְפֹּרֶת: **(מב) דְּהָא הֶרְגֵּל לֹא בְּטֵל וְכוּ׳.** וּמִכָּל מָקוֹם הַמִּנְהָג (נ) לְהָקֵל בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמַ״א בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט סָעִיף ה׳. (נא) וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁסּוֹבְרִין דְּאֵין לְהָקֵל לְרָחֵץ בְּחַמִּין, רַק בְּצוֹנֵן. [וּמִכָּל מָקוֹם בְּחֹל הַמּוֹעֵד (נב) בְּוַדַּאי יֵשׁ לְסָמֹךְ לְהָקֵל]. וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַמַּקִּילִין בְּחַמִּין, (נג) הוּא דְּוָקָא בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב וְכֵן בְּחֹל הַמּוֹעֵד מִשּׁוּם כְּבוֹד הֶרְגֵּל, אֲבָל אַחַר הֶרְגֵּל אָסוּר בְּרָחִיצָה וְכִבּוּס עַד שִׁשִּׁים, שֶׁהֲרֵי הֶרְגֵּל לֹא בָּטֵל מִמֶּנּוּ גְּזֵרַת שִׁשִּׁים. וְעַיֵּן בְּהַגָּהוֹת אִמְרֵי בָּרוּךְ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ״ט (ד״ה ש״ך ס״ק טז): **יג (מג) עוֹלֶה לְמִנְיַן הַשִּׁשָּׁה עָשָׂר.** אַחֲרֵי דְּאָנוּ בְּקִיאִין בְּקִבְיָעָא דְּיַרְחָא, וְעִקַּר יוֹם טוֹב אֵינוֹ אֶלָּא יוֹם רִאשׁוֹן: **יד (מד) שֶׁמְּגַלֵּחַ בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים.** דְּהוּא יוֹם שְׁבִיעִי וְעוֹלֶה לְכָאן וּלְכָאן, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף ח׳. וְכָל שֶׁכֵּן דְּמַתַּר רְחִיצָה וְכִבּוּס. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן תר״ו בְּמָגֵן אַבְרָהָם סוֹף הַסִּימָן (סק״י) דְּמִצַּדַּד שָׁם לְעִנְיַן רְחִיצָה שָׁעָה אוֹ שְׁתַּיִם קֹדֶם חֲשֵׁכָה, וְלֹא קָדַם. וּבְעִנְיָנֵנוּ שֶׁנִּשְׁלַם שִׁבְעָה, אֶפְשָׁר לְהָקֵל אֲפִלּוּ קֹדֶם. **טו (מה) וּמְגַלֵּחַ בְּעֶרֶב הֶחָג.** וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁמַּתַּר רְחִיצָה וְכִבּוּס, דְּאִסּוּרָן עַד שְׁלֹשִׁים אֵינוֹ אֶלָּא מִנְהָגָא. וּזְמַן הַגִּלּוּחַ וְהַשְׁאָר הוּא כַּמְבֹאָר בְּסָעִיף ח׳ בְּהַגַּ״ה: **טז (מו) וּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת שִׁבְעָה.** דְּהוּא חָשׁוּב רֶגֶל בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְנוֹטֵל עָלָיו שִׁבְעָה יָמִים. וְאַף דְּשְׁמִינִי עֲצֶרֶת גּוּפָא אֵין לוֹ תַּשְׁלוּמִין לְקָרְבְּנוֹתָיו כְּמוֹ עֲצֶרֶת בְּסָעִיף י״ג, (לה) מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּהַקְּשׁוּ כָּל הַמּוֹעֲדִים כֻּלְּהוּ לְהַדָּדֵי מִדִּכְתִיב אַחַר כָּל הַמּוֹעֲדִים ׳אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה׳׳, עַל כֵּן דִּין אֶחָד לָהֶם: **(מז) וְיוֹם שֵׁנִי שֶׁל שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אַף בְּחוּץ לָאָרֶץ שָׁעוֹשִׂין שְׁנֵי יָמִים, נֶחְשָׁב יוֹם שֵׁנִי לְעִנְיַן שְׁלֹשִׁים כְּשֵׁאָר יְמוֹת הַחֹל שֶׁלֹּא יִהְיֶה צָרִיךְ אַחַר כָּךְ לְהוֹסִיף עוֹד רַק שְׁמוֹנָה יָמִים: **יז (מח) שָׁמַע שְׁמוּעָה קְרוֹבָה.** הֵינוּ שֶׁהוּא תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁמֵּת קְרוֹבוֹ: **(מט) דִּינוֹ כְּדִין וְכוּ׳.** כֵּיוָן שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לִנְהֹג אֲבֵלוּת בְּשָׁעָה שֶׁשָּׁמַע, לֹא חָל עָלָיו אֲבֵלוּת כְּלָל: **(נ) אַחַר הַשַּׁבָּת וְהָרֶגֶל.** וְאֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא שָׁעָה אַחַת בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת וָרֶגֶל: **יח (נא) שְׁמוּעָה רְחוֹקָה.** דְּהֵינוּ אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם כִּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ת״ב סָעִיף א׳: **יט (נב) וּלְמָחָר קוֹרֵעַ.** לָאו דְּוָקָא, (לה) וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

**(מט) וּבְאֵלִיָּה רַבָּה** (סק״ק יא) **הֵבִיא בְּשֵׁם רַאֲבַ״ן דְּמִקַּל גַּם בְּשֵׁאָר דִּינֵי אֲבֵלוּת מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה: (נ)** שַׁ״ךְ בְּיוֹרֶה דֵּעָה שָׁם (סק״ק טו) וּמָגֵן אַבְרָהָם בְּעִנְיָנֵנוּ (סק״ק טו): **(נא)** אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ק יב): **(נב) הַגַּם דִּלְדַעַת אֵלִיָּה רַבָּה** (שם) **בְּוַדַּאי גַּם בְּחֹל הַמּוֹעֵד יֵשׁ לְהַחְמִיר, מִכָּל מָקוֹם לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה לְהָקֵל אַחֲרֵי שֶׁכָּל הָאַחֲרוֹנִים מְקִלִּין.**

**וּמֵה שֶׁהֶעְתַּקְתִּי דַּעְתּוֹ לְעִנְיַן עֶרֶב יוֹם טוֹב, מִשּׁוּם דְּבָלְאוֹ הָכִי הֲרֵבֵּה רִאשׁוֹנִים סְבִירָא לְהוּ דְּאִסּוּר רְחִיצָה הוּא עַד הַלַּיְלָה. וּמִכָּל מָקוֹם אַף בָּזֶה, הֲרוֹצֶה לְהָקֵל אֵין לְמַחוֹת בְּיָדוֹ: (נג)** הַשַּׁ״ךְ שָׁם, וְהֶעְתִּיקוּ הַחָכְמַת אָדָם (כלל קסט אות ד) **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: טז (נד)** בֵּית יוֹסֵף (ד״ה נהג) וּלְבוּשׁ: **יט (נה)** דֶּרֶךְ הַחַיִּים (הלכות אבלות דין שמועה ס״ה):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

לַאֲבֵלוּת: כ כְּאִם עֲשָׂרָה יָמִים אַחַר הֶחָג שָׁמַע שֶׁמֵּת לוֹ מֵת בְּעֶרֶב הֶחָג, אַף עַל פִּי שֶׁאִם נִמְנָה שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי הֶחָג שִׁבְעָה, וְשִׁבְעַת יְמֵי הֶחָג וְיוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת עֲשָׂרִים וְאֶחָד, וַעֲשָׂרָה יָמִים אֲחֵרִים הֲרֵי שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד, אֵין לָזֶה דִּין שְׁמוּעָה רְחוֹקָה אֶלָּא דִּין שְׁמוּעָה קְרוֹבָה, (נג) שֶׁאֵין הָרֶגֶל עוֹלֶה לְמִי שֶׁלֹּא נָהַג אֲבֵלוּת קֹדֶם לוֹ כְּלָל, וְכָל שֶׁכֵּן לְמִי שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁמֵּת לוֹ מֵת:

כ רַבֵּנוּ יְרוּחָם בְּנָתִיב כ"ח (ח"ג) בְּשֵׁם בַּעַל הַמָּאוֹר, וְכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ן בְּסַפְרוֹ תּוֹרַת הָאָדָם (ענין שבתות ד"ה וזו).

# הִלְכוֹת תִּשְׁעָה בְּאָב וּשְׁאָר תַּעֲנִיּוֹת

## תקמט לְהִתְעַנּוֹת אַרְבַּע צוֹמוֹת. וּבוֹ ב' סְעִיפִים:

א בְּרֵישָׁא רֹאשׁ הַשָּׁנָה י"ח (ע"ב).

**א** (א) * א**חַיָּבִים לְהִתְעַנּוֹת בְּתִשְׁעָה בְּאָב וּבְשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז** (ו) [א] **וּבִשְׁלֹשָׁה בְּתִשְׁרֵי וּבַעֲשָׂרָה בְּטֵבֵת,** (ב) **מִפְּנֵי**

### שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

**א [א] וּבִשְׁלֹשָׁה.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הַטַּ"ז (סק"א). וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ו) שֶׁבְּרֹאשׁ יוֹסֵף מַפִּיק לְהַתִּיר כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ בַּיּוֹם שֶׁאֵרַע בּוֹ, עַיֵּן שָׁם:

### בְּאֵר הֵיטֵב

בְּהֶנֵּן הַחַמָּה, וְעַל כֵּן שָׁרֵי בְּמִנְחָה לְקָרוֹתוֹ לְסֵפֶר תּוֹרָה. עוֹד כָּתַבְתִּי שָׁם (יו"ד סי' תכ סק"ה) בְּאִם יוֹם הַשְּׁבִיעִי בְּשַׁבָּת נוֹהֲגִים קָצַת בַּעֲלֵי בָּתִּים לֵישֵׁב עַל הָאָרֶץ בַּלַּיְלָה שָׁעָה אַחַת וְהוּא טָעוּת גָּמוּר, אֶלָּא אִם כֵּן שָׁמַע שְׁמוּעָה רְחוֹקָה בְּשַׁבָּת שֶׁאָז נוֹהֲגִים אֲבֵלוּת שָׁעָה אַחַת בַּלַּיְלָה וְלֹא כְּבַ"ח, עַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ת"ב סְעִיף קָטָן ד' מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:

**א** (ו) **וּבִשְׁלֹשָׁה.** וְאִיתָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש מכל) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְרֻחָם (נתיב יח ח"ב) דִּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה נֶהֱרַג גְּדַלְיָה וְנִדְחָה תַּעֲנִיתוֹ עַל יוֹם חל, וּלְפִי זֶה הָיָה נִרְאֶה דְּאִם יֵשׁ מִילָה בְּצוֹם גְּדַלְיָה, דְּאֵין בְּעֵל בְּרִית מִתְעַנֶּה עַד הַלַּיְלָה, כְּמוֹ בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל בְּשַׁבָּת וְנִדְחָה לְיוֹם רִאשׁוֹן. אֲבָל יֵשׁ לְחַלֵּק, דְּהָתָם נִרְאֶה לְכָל הַדֶּחְיָה בִּזְמַנּוֹ דְּאָנוּ רוֹאִים שֶׁעִקַּר הַתַּעֲנִית שֶׁל תִּשְׁעָה בְּאָב חָל בְּשַׁבָּת אֶלָּא שֶׁנִּדְחָה, עַל כֵּן נִשְׁתַּנָּה דִּינוֹ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּצוֹם גְּדַלְיָה דְּפַעַם הָרִאשׁוֹן דְּחוּהוּ וְנָזְרוּ לְהִתְעַנּוֹת בְּיוֹם ג' לְעוֹלָם, חָל הַגְּזֵרָה לְעוֹלָם בְּשָׁוֶה וְאֵין נִרְאֶה לָנוּ הַדֶּחְיָה. ט"ז (סק"א). וְכֵן מוּכָח מִמַּאי דְּאָמְרִינַן בְּפֶרֶק קַמָּא דְּמְגִלָּה (ה.) רַבִּי נָטַע וְכוּ' וּבִקֵּשׁ לַעֲקֹר תִּשְׁעָה בְּאָב וְכוּ' הוֹאִיל וְאִיתְּחִי אִיתְּחִי וְכוּ', וְאִם אִיתָא דְּצוֹם גְּדַלְיָה חָשׁוּב נִדְחָה אִם כֵּן רַבִּי מַעֲקַרְא אֵיךְ לֹא עָקַר צוֹם גְּדַלְיָה, אֶלָּא עַל כָּרְחָךְ לוֹמַר דְּהָתָם מַעֲקַרְא כָּךְ קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹתוֹ לְעוֹלָם כֵּיוָן שֶׁנֶּהֱרַג בּוֹ מַמָּשׁ וְלֹא חָשִׁיב נִדְחָה, עַיֵּן יַד אַהֲרֹן (הגב"י). מִי שֶׁטָּעָה וְאָכַל בָּהֶם, יִתְעַנֶּה בְּהַ"ב. מַהֲרִי"ל (הלכות תענית אות יא): **(ב) מִפְּנֵי.** כְּדֵי לְעוֹרֵר הַלְּבָבוֹת

### בֵּאוּר הֲלָכָה

עַיֵּן שָׁם. וְכֵן בְּחָכְמַת אָדָם (כלל קסט ס"ה) נוֹטֶה לְהַחְמִיר בָּזֶה. **וְעָשׂוּט דִּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ אִם חָל יוֹם שְׁבִיעִי שֶׁלּוֹ בְּשַׁבָּת עֶרֶב הֶרֶגֶל, יִהְיֶה גַּם כֵּן אָסוּר לִרְחֹץ בְּעֶרֶב שַׁבָּת,** וְכֵן כָּתַב בְּחָכְמַת אָדָם שָׁם]. אָמְנָם בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים בְּהִלְכוֹת אֲבֵלוּת (דין אבלות ברגל ס"א) וְכֵן בְּנוֹדַע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָה קַמָּא חֵלֶק יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן צ"ט הֶעְתִּיקוּ דִּבְרֵי הַתְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן לְהַלָּכָה. [אָמְנָם קְצָת קָשֶׁה, דְּסוֹתֵר עַצְמוֹ לְמַה שֶּׁכָּתַב בְּדַגּוּל מֶרְכָּבָה לְיוֹרֶה דֵּעָה (מהדו"ת סי' שצט), שֶׁשָּׁם תֵּרֶץ דִּבְרֵי הָרַמְ"א דְּאֵינוֹ מַתִּיר רַק בְּצוֹנֵן וּכְדֵעַת הָאֵלִיָּה רַבָּה]. **הֵיוֹצֵא מִכָּל זֶה, הָרוֹצֶה לִסְמֹךְ לְהָקֵל בְּוַדַּאי אֵין מוֹחִין בְּיָדוֹ,** אַחֲרֵי שֶׁהַשַּׁ"ךְ וּמְגֵן אַבְרָהָם וְדֶרֶךְ הַחַיִּים הֶעְתִּיקוּ דִּבְרֵי תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן לְהַלָּכָה, וְהַשְּׁגַת הָאֵלִיָּה רַבָּה הוּא רַק מִמִּנְהָגָא שֶׁכָּתַב שָׁם הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה דְּנוֹהֲגִין לְהַחְמִיר:

**א * חַיָּבִים לְהִתְעַנּוֹת וְכוּ'. כָּתַב הָרִיטְבָּ"א** בְּסוֹף תַּעֲנִית (ל: ד"ה חתן), **חָתָן שֶׁחָל אֶחָד מֵאַרְבָּעָה צוֹמוֹת בְּתוֹךְ יְמֵי שִׁמְחָה לִבּוֹ, מְסֻתְּבָּר לִי שֶׁהוּא חַיָּב לְהִתְעַנּוֹת בָּהֶם,** דְּאַף עַל גַּב דִּימֵי רֶגֶל וְשִׂמְחָה שָׁלוֹ הֵיא וְאֵין אֲבֵלוּת חֲדָשָׁה חָלָה בָּהֶם וְאֵין שִׂמְחָה אֶלָּא בְּאֵכִילָה כִּדְאָמְרִינַן גַּבֵּי רְגָלִים (פסחים קט.) וְגַבֵּי פּוּרִים (שם סח:), מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּרֶגֶל שָׁלוֹ רֶגֶל יָחִיד מִדְּרַבָּנָן וְתַעֲנִיּוֹת אֵלּוּ הֵם דְּרַבִּים אֲתֵי אֲבֵלוּת דְּרַבִּים וְדַחֵי רֶגֶל דְּרַבָּנָן, וְעוֹד דְּיָחִיד מִקְרָא מַלֵּא דִּבֵּר הַכָּתוּב (תהלים קלו ו) 'אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַ͏ִם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי', עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. **וְאֵין סְתִירָה מִזֶּה לְהָא דְּמִבְּאָר בְּסִימָן תקנ"ט** (ס"ט) **דְּבַעַל בְּרִית מִתְעַנֶּה וְאֵינוּ מְשַׁלֵּם אַף דְּגַם הוּא רַק יוֹם טוֹב שֶׁל יָחִיד, הָתָם הַטַּעַם מְשׁוּם דְּנִדְחָה,** (אֲבָל מִכָּל מָקוֹם רָאְיָה מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָּ"א אֵלּוּ לְמִסְקָנַת הַבַּיִת יוֹסֵף דִּבְאֵינוּ נִדְחֶה מֵחָיִב לְהַשְׁלִים). **וְנִפְקָנִין מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָּ"א אֵלּוּ דְּסִבְירָא לֵיהּ דְּצוֹם גְּדַלְיָה אֵינוּ נִקְרָא תָּמִיד בְּשֵׁם נִדְחֶה וְכִסְבָרַת הַטַּ"ז,** וּדְלֹא כְּהָרֹאשׁ יוֹסֵף שֶׁהוּבָא בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה:

### מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְאִם שָׁמַע שְׁמוּעָה קְרוֹבָה בְּשַׁבָּת עֶרֶב הֶרֶגֶל, שַׁבָּת עוֹלָה לוֹ לְיוֹם אֶחָד, וְיוֹם טוֹב מְבַטֵּל גְּזֵרַת שִׁבְעָה [אַחֲרוֹנִים]. כָּתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (מש"ז סק"ה), קַדִּישׁ, יֵשׁ לוֹמַר דְּאֵין הֶרֶגֶל מְבַטֵּל וְיֵשׁ לוֹ דִּין שִׁבְעָה וּשְׁלֹשִׁים אֲפִלּוּ נָהַג שָׁעָה אַחַת לִפְנֵי הֶרֶגֶל, עַיֵּן שָׁם: **כ** (נג) **שֶׁאֵין הָרֶגֶל עוֹלֶה וְכוּ'.** וּמִכָּל מָקוֹם יוֹלֶדֶת (ט) שֶׁמֵּת לָהּ מֵת שֶׁחַיֶּבֶת לְהִתְאַבֵּל עָלָיו, וְהוּא הַדִּין שְׁאָר חוֹלֶה, וְאִי אֶפְשָׁר לָהֶן לְהִתְאַבֵּל מֵחֲמַת חֲלִישׁוּתָן, כֵּיוָן שֶׁהֵם יָדְעוּ מִזֶּה אַף מֵחֲמַת אֹנֶס אִי אֶפְשָׁר לָהֶן לִנְהֹג אֲבֵלוּת, וְהָרֶגֶל פָּגַע בְּתוֹךְ שִׁבְעָה, בָּטֵל מֵהֶן גְּזֵרַת שִׁבְעָה, וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן שְׁלֹשִׁים. וְיֶתֶר דִּינֵי הַפָּרָטִים הַשַּׁיָּכִים לְעִנְיַן זֶה מְבֹאָר הֵכֵל בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ"ט, עַיֵּן שָׁם:

**א** (א) **חַיָּבִים לְהִתְעַנּוֹת וְכוּ'.** וְהוּא מִדִּבְרֵי הַנְּבִיאִים כִּדְכְתִיב בִּקְרָא (זכריה ח יט) 'צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי' וְגוֹ', וְאָמְרוּ חֲז"ל (ר"ה יח:) 'צוֹם הָרְבִיעִי' זֶה שִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז שֶׁהוּא בְּחֹדֶשׁ רְבִיעִי לִמְנִין הַחֳדָשִׁים 'וְצוֹם הַחֲמִישִׁי' זֶה תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁהוּא בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי, 'וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי' זֶה צוֹם גְּדַלְיָה שֶׁהוּא בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, 'וְצוֹם הָעֲשִׂירִי' זֶה עֲשָׂרָה בְּטֵבֵת שֶׁהוּא בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי. וְכָל אֵלּוּ הַיָּמִים כָּל יִשְׂרָאֵל מִתְעַנִּים בָּהֶם מִפְּנֵי הַצָּרוֹת שֶׁאֵרְעוּ בָּהֶם, (ו) כְּדֵי לְעוֹרֵר הַלְּבָבוֹת לְפַקֵּחַ עַל דְּרָכֵי הַתְּשׁוּבָה, וְיִהְיֶה זֶה זִכָּרוֹן לְמַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים וּמַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵינוּ שֶׁהָיָה כְּמַעֲשֵׂינוּ עַתָּה, עַד שֶׁגָּרַם לָהֶם וְלָנוּ אוֹתָן הַצָּרוֹת, שֶׁבְּזִכָּרוֹן הַדְּבָרִים אֵלּוּ נָשׁוּב לְהֵיטִיב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו מ) 'וְהִתְוַדּוּ אֶת עֲוֹנָם וְאֶת עֲוֹן אֲבֹתָם' וְגוֹ'. (ז) וְלָכֵן חַיָּב כָּל אִישׁ לָשׁוּם אֶל לִבּוֹ בְּאוֹתָן הַיָּמִים וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְלָשׁוּב בָּהֶן כִּי אֵין הָעִקָּר הַתַּעֲנִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַנְשֵׁי נִינְוֵה (יונה ג י) 'וַיַּרְא ה' אֶת מַעֲשֵׂיהֶם' וְאָמְרוּ חֲז"ל (תענית טז.) אֶת שַׂקָּם וְאֶת תַּעֲנִיתָם לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא אֶת מַעֲשֵׂיהֶם, וְאֵין הַתַּעֲנִית אֶלָּא הֲכָנָה לִתְשׁוּבָה. (ג) לָכֵן אוֹתָם הָאֲנָשִׁים שֶׁכְּשֶׁהֵם מִתְעַנִּים הוֹלְכִים בְּטִיּוּל וּבְדָבָרִים בְּטֵלִים, תָּפְשׁוּ הַטָּפֵל וְהִנִּיחוּ הָעִקָּר, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לִפְטֹר אֶת עַצְמוֹ בְּתִשׁוּבָה בִּלְבַד, כִּי יָמִים אֵלּוּ הֵם מִצְוָת עֲשֵׂה מִדִּבְרֵי הַנְּבִיאִים לְהִתְעַנּוֹת בָּהֶם וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה: **(ב) מִפְּנֵי דְּבָרִים הָרָעִים וְכוּ'.** כִּי בְּשִׁבְעָה עָשָׂר בְּתַמּוּז אֵרְעוּ בּוֹ חָמֵשׁ צָרוֹת, בּוֹ נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת כְּשֶׁיָּרַד מֹשֶׁה מִן הָהָר כַּמְּפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה (שמות לב יט), וּבְטֵל הַתָּמִיד עוֹד מִלְּהַקְרִיב בְּבֵית הָרִאשׁוֹן, וְהֻבְקְעָה הָעִיר בְּחֲרֵבַן בַּיִת שֵׁנִי, וְשָׂרַף אַפּוֹסְטֹמוֹס הָרָשָׁע אֶת הַתּוֹרָה, וְהֶעֱמַד צֶלֶם בַּהֵיכָל. וּבְתִשְׁעָה בְּאָב הָיָה בּוֹ חֻרְבַּן הַגָּדוֹל שֶׁנֶּחְרַב בּוֹ הַבַּיִת הָרִאשׁוֹן, וְגַם הַשֵּׁנִי, וּבְזֶה הַיּוֹם נִגְזַר עַל אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבְּמִדְבָּר שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לָאָרֶץ, וּבְזֶה הַיּוֹם נִלְכְּדָה עִיר גְּדוֹלָה וּבִיתָר שְׁמָהּ וְהָיוּ בָהּ אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל וְנָפְלוּ כֻּלָּם בְּיָד הָעַכּוּ"ם וְנֶהֶרְגוּ כֻּלָּם וְהָיְתָה צָרָה גְּדוֹלָה כְּמוֹ חֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּבוֹ בַּיּוֹם הַמּוּכָן לְפֻרְעָנוּת חָרַשׁ טוֹרְנוֹסְרוֹפוּס הָרָשָׁע אֶת הֵיכָל וְאֶת סְבִיבָיו לְקַיֵּם מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (ירמיה כו יח) 'צִיּוֹן שָׂדֶה תֵּחָרֵשׁ'. וְיוֹם ג' בְּתִשְׁרֵי בּוֹ נֶהֱרַג גְּדַלְיָה בֶּן אֲחִיקָם,

### שַׁעַר הַצִּיּוּן

**כ** (ט) תְּשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א' סִימָן פ"ח, וְכֵן הִסְכִּים בִּישׁוּעוֹת יַעֲקֹב (סק"ז) לְהָקֵל, וּדְלֹא כְּנִחֲלַת שִׁבְעָה (סי' יז) שֶׁמַּחְמִיר בָּזֶה. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שצ"ו בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה סָעִיף קָטָן ג' בְּשֵׁם הַחֲתָם סוֹפֵר (שו"ת ח"ב סי' שמב), מַשְׁמַע גַּם כֵּן שֶׁדַּעְתּוֹ לְהָקֵל דִּבְכָהֲאי גַּוְנָא הֶרֶגֶל מִפְּסִיקוֹ:

**א** (ו) רַמְבַּ"ם (תעניות פ"ה ה"א): **(ז)** אַחֲרוֹנִים: **(ג)** חַיֵּי אָדָם (כלל קלג ס"א):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah